

ستارگان هدایت

مناظره‌ای پیرامون ضرورت حجت الهی

در جمع گروهی از استادان و فرهیختگان دانشگاهی

دکتر سیدهادی موسوی

دکتر فرشید نوربخش

دکتر علی مشکانی

دکتر سیدحامد موسوی

دکتر امیر ضمیری

دکتر سیدمهدی موسوی اسد

دکتر حمیدرضا رشیدی

دکتر سعید امین‌زاده

دکتر علی‌رضا ضمیری

و...

وحید باقرپور کاشانی

سرشناسه: باقرپور کاشانی، وحید، ۱۳۵۷-

عنوان و نام پدیدآور: ستارگان هدایت: مناظره‌ای پیرامون ضرورت حجت الهی / گردآورنده وحید باقرپور کاشانی.

مشخصات نشر: مشهد: وحید باقرپور کاشانی، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۷۸ ص.

ISBN: 978-600-04-1453-5 ریال ۱۲۰۰۰۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: نمایه.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۶۵] - ۲۷۸.

عنوان دیگر: مناظره‌ای پیرامون ضرورت حجت الهی.

موضوع: دین پژوهی

موضوع: شناخت (فلسفه دین)

موضوع: خیر و شر (اسلام)

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ س ۲ ب/۴۸ BL

رده‌بندی دیویی: ۲۰۰/۷

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۱۸۹۵۶

کتابخانه ملی ایران

ستارگان هدایت (مناظره‌ای پیرامون ضرورت حجت الهی)

گردآورنده: وحید باقرپور کاشانی

تحقیق: مرتضی جاودانی، عبدالامیر طالبی

ویراستاران: دکتر احسان قبول، هادی بزدی ثانی، سیدهادی حسینی، سیدمحمود هاشمی

نمونه‌خوانان: سیدعلی موسوی دریاباری، دکتر موسوی، دکتر نوربخش، دکتر ضمیری، سیدعلی مطلبی

حروف‌نگاران: سیدمحمود هاشمی، سیدمسعود نقیبی

صفحه‌آرا: احمدرضا بیابانی طراح جلد: محمود بازدار

ناشر: انتشارات وحید باقرپور کاشانی

سال چاپ: ۱۳۹۴ نوبت چاپ: اول چاپ: شمس

شمارگان چاپ: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۱۴۵۳-۵

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۵۱۵۸۶۱۰۱-۰۹۳۵۴۶۱۶۹۳۵

www.Bagherpoor-Kashani.com

این تحفه کمترین را بر دیده نهاد و تقدیم می‌نمایم به دو گل زیبای زندگی‌ام:

مادر دلمسوز و مهربانم

که با محبت و از خودگذشتگی‌های هماره‌شان، لحظه لحظه زندگی‌ام را پشتیبان و مشوق بودند و در زمان آماده‌سازی این کتاب، سوگمندان از نزد من پرکشیدند و مرا به داغ هجران خویش مبتلا ساختند و به حقیقت چه با شکوه شهد شیرین وصال یار را لاجرعه نوشیدند.

استاد فرزانه و بزرگوارم حضرت آیت‌الله سیدان رحمته‌الله

که حیات علمی و معنوی خود را مدیون ایشان هستم و این حقیر را بارها مورد لطف و عنایت خویش قرار داده‌اند. از ایزد منان خواهانم که سایه بلند استاد گرانسنگ و نیک‌تر از جانم را بر سر من و جویندگان علم و معرفت همچنان مستدام گرداند و نیز علو درجات را برای مادر تازه از دست داده‌ام، از آن حیّ سبحان خواستارم.

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه دکتر سیدهادی موسوی.....
۱۵	آیا عقل به تنهایی هدایتگر است؟.....
۱۶	تعریف اصطلاحی «نبی».....
۱۶	معنای لغوی «نبی».....
۱۶	تعریف «نبی» در روایت، و بیان شیخ صدوق.....
۱۷	نبود تعریف دقیق و یکسان از «دین».....
۱۸	«نبی» از دیدگاه یهود و مسیحیت.....
۱۸	معنای لغوی «رسول».....
۱۹	تفاوت نبی و رسول از نگاه روایات.....
۱۹	معنای لغوی و اصطلاحی «معجزه» از آیت الله خویی.....
۲۰	آیا بر وجود حجت الهی، برهان عقلی داریم؟.....
۲۱	اثبات وجود نبی به وسیله دین، دوزر است.....
۲۲	فرستادن نبی از سوی پروردگار، به حکم عقل واجب است.....
۲۲	آیا چون و چرا در امر هدایت، دخالت در امور پروردگار نیست؟.....
۲۳	حجت ظاهری و حجت باطنی.....
۲۳	معنای لغوی و اصطلاحی «عدل».....
۲۴	پیامدهای نفرستادن نماینده از سوی خداوند، جهت ارشاد و هدایت.....
۲۵	لغزش‌ها، ناشی از خطای عاقل است، نه عقل.....
۲۶	روایاتی که به حجت بودن عقل اشاره دارند.....
۲۷	احکام مستقل عقل.....
۲۸	فهم اصول کلی دین، برای عقول ضعیف نیز شدنی است.....
۲۸	آسیب‌شناسی عقل.....
۲۸	روایاتی در تأیید تفاوت میزان خرد انسان‌ها.....
۳۰	معنای «ترک اولی».....
۳۱	مقدماتی درباره حکم عقل.....

- محدود بودن گستره عقل ۳۱
- اذعان ابن سینا، ملاصدرا، کانت و اینشتین به محدودیت عقل ۳۱
- بعید بودن دستیابی به همه حقایق، تنها به مدد عقل ۳۳
- انحراف ارسطو از اعتقاد به یکتایی خداوند ۳۴
- مهندس کارآمد بت پرست ۳۵
- برای حل مشکلات تشخیص نماینده الهی و ادعاهای مهدویت، چه باید کرد؟ ۳۶
- معرفت فطری ۳۶
- روایاتی در تأیید و تبیین معرفت فطری ۳۶
- اعطای معرفت فطری به همه انسان‌ها، در «عالم ارواح» و «عالم ذره» ۳۸
- آفریده شدن ارواح قبل از اجساد ۳۸
- وجه تسمیه «عالم ذره» ۳۸
- فراوانی روایات درباره «عالم ذره» ۳۹
- چرا «عالم ذره» از یاد ما رفته است؟ ۴۰
- نیاز فطرت به حجت الهی ۴۱
- آیا استدلال به معرفت فطری برای اثبات ضرورت نبی، مصادره به مطلوب است؟ ۴۲
- شبهه عقل داشتن حیوانات و لزوم فرستادن پیامبر برای آنها ۴۲
- برخی ویژگی‌های هوشی حیوانات ۴۳
- حشر حیوانات ۴۴
- ویژگی‌های ارگانیک حیوانات و پیدایش علم بیونیک ۴۵
- حیوانات به خداوند شناخت دارند ۴۶
- حیوانات خداوند را تسبیح می‌گویند ۴۶
- حیوانات در مشکلات از خداوند یاری می‌جویند ۴۷
- کمال حیوانات به چیست؟ ۴۸
- حجت الهی، عامل رفع نگرانی ۴۹
- شبهه: انسان‌سازی را معلمی عقل‌گرا نیز می‌تواند انجام دهد ۵۰
- سیره تربیت‌یافتگان امام حسین علیه السلام در کربلا ۵۰
- علت وفات ابن سینا ۵۲

- تفاوت دستاورد فلاسفه و پیامبران از زبان استاد مطهری ۵۲
- پیشنهاد بهمنیار به ابن سینا درباره ادعای نبوت ۵۴
- پیامبران، عامل تحولاتی بنیادین در تاریخ ۵۵
- عوامل تغییرات تاریخی از دیدگاه هگل، مارکس، فروید، آدلر، نیچه و بیکن ۵۶
- سیره پیامبران، پوچی دیدگاه‌های مادی را نمایان می‌سازد ۵۷
- تنها خداوند قادر به وضع قوانینی کامل و بدون نقص است ۵۹
- شبهه: عقل، علم و تجربه برای وضع قانونی مناسب بسنده است ۵۹
- آسیب‌شناسی قوانین بشری ۵۹
- نمونه‌ای از قوانین الهی ۶۰
- مناظره هشام بن حکم و عمرو بن عبید درباره ضرورت وجود حجت الهی ۶۱
- جبری عادلانه در اجرای قوانین الهی ۶۶
- افراط و تفریط در قوانین بشری ۶۷
- آیا خداوند نسبت به کسانی که پیام الهی به آن‌ها نرسیده، ترک اولی نموده است؟ ۶۷
- آیات و روایات درباره کسانی که امکان هدایت و اتمام حجت برای‌شان نبوده است ۶۸
- آنچه بر پروردگار ضرورت دارد، نشان دادن راه هدایت است ۷۱
- قاعده لطف ۷۱
- هدفمند نبودن آفرینش، نسبت دادن کار پوچ و بیهوده به آفریدگار است ۷۳
- آفرینش، تنها به سود آفریده‌هاست ۷۴
- محال بودن خلقت ازلی ۷۵
- شبهه: اگر هدف خلقت متعدد شود، قاعده لطف زیر سؤال می‌رود ۷۶
- بررسی حدیث مشهور «کنز مخفی» ۷۶
- اهداف آفرینش انسان و برگشت آن به یک هدف ۷۷
- دستیابی نسبی به هدف آفرینش، با کمک عقل ۷۸
- حسن و قبح عقلی در روایات ۷۹
- عبادت صحیح و کامل تنها به واسطه نمایندگان الهی ۸۱
- انکار حسن و قبح عقلی توسط اشاعره و گروهی از فلاسفه ۸۲
- شناخت اشاعره، و برخی از عقائد انحرافی آنان ۸۲

- دیدگاه اشاعره و بیشتر فلاسفه نسبت به قاعده لطف ۸۳
- سخن استاد مطهری درباره انکار حسن و قبح عقلی توسط فلاسفه ۸۳
- موضع فلاسفه نسبت به قاعده لطف، در بیان استاد مطهری ۸۴
- نظر آیت‌الله کمپانی، علامه طباطبایی و نیز آیت‌الله سبحانی درباره حسن و قبح عقلی ۸۴
- شبهات دیدگاه علامه طباطبایی و غزالی در انکار حسن و قبح عقلی، و نقد آیه‌الله سبحانی ۸۶
- آنتیسم‌ها و اعتقاد به حسن و قبح ذاتی ۸۸
- بدیهی بودن حسن و قبح عقلی و اختلاف در پذیرش آن ۸۹
- دیدگاه سوفسطاییان و شکاکان نسبت به حقایق خارجی ۹۰
- نظریه اصالت ذهن و انکار ماده ۹۰
- سخن آیت‌الله سید محمدباقر صدر درباره بدیهی بودن حسن و قبح عقلی ۹۱
- با تصور حسن و قبح، می‌توان به ذاتی بودن آن پی برد ۹۲
- معنای فطریات، در کلام ابن سینا ۹۲
- استدلال ابن سینا بر ضرورت نبوت ۹۳
- ابن سینا و پذیرش ناخواسته حسن و قبح عقلی ۹۶
- انتقاد فخر رازی به ابن سینا ۹۶
- استدلال شیخ اشراق بر ضرورت نبوت ۹۷
- استدلال ملاصدرا بر ضرورت نبوت ۹۸
- اگر فرستادن نبی تکامل آور است، چرا این تکامل میان مسلمانان وجود ندارد؟ ۹۹
- قرآن کریم پدر را عامل تعیین جنسیت معرفی می‌کند ۱۰۳
- سخنی از پیامبر اسلام ﷺ در علم ژنتیک ۱۰۴
- حدیثی از امام صادق (ع) درباره مولکول DNA ۱۰۵
- خاطره فرهاد میرزا قاجار درباره حکمتی از نهج البلاغه ۱۰۷
- خبر امیرالمؤمنین علی (ع) از وجود تمدن در سیارات دیگر ۱۰۹
- تفاوت در تعریف پیشرفت در جوامع دینی و غیر دینی ۱۱۰
- تفاوت در نوع نگاه به مفهوم کمال و سعادت ۱۱۱
- برخی از مهمترین عوامل عقب‌افتادگی مسلمانان ۱۱۱
- ایجاد تفرقه میان مسلمانان، با پدید آوردن فرقه‌های انحرافی ۱۱۲

- ۱۱۲ فتوای بعضی از مفتی‌های سرشناس وهابیت به ثابت بودن کره زمین!
- ۱۱۴ وهابیت، ساخته دست استعمار
- ۱۱۵ شبهه: غیبت نماینده الهی، قاعده لطف را زیر سؤال می‌برد
- ۱۱۵ لطف بودن حجت الهی، وابسته به سه امر است
- ۱۱۷ برخی از حکمت‌های غیبت امام زمان علیه السلام
- ۱۱۹ چه فایده‌ای در امام غایب است؟
- ۱۲۱ بیان علامه مجلسی درباره وجوه مختلف تشبیه امام غایب به خورشید پشت ابر
- ۱۲۵ چرا باید در هر دوره نماینده الهی در زمین باشد؟
- ۱۲۵ تفاوت شریعت پیامبران
- ۱۲۶ اسلام، دین همه پیامبران
- ۱۲۷ فرق دین با شریعت
- ۱۲۷ معنای لغوی و اصطلاحی «شریعت»
- ۱۲۸ اهداف و شئون پیامبران
- ۱۲۹ سیر اجتهادی شیعه و سنی
- ۱۲۹ معنای لغوی و اصطلاحی «اجتهاد»
- ۱۳۱ مناظره هشام بن حکم و دانشمند شامی
- ۱۳۶ آیا بهتر نبود در هر دوره چند نماینده الهی در زمین بودند؟
- ۱۳۷ آیا پیش از ولادت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله، نماینده الهی در زمین نبوده است؟
- ۱۳۹ روایاتی که حضرت عبدالمطلب و ابوطالب رضی الله عنهما را حجت الهی معرفی می‌کند
- ۱۴۰ دکتر علی شریعتی حضرت عبدالمطلب و ابوطالب را مشرک می‌داند
- ۱۴۱ اجماع علمای شیعه، از گذشته تا کنون، بر ایمان حضرت عبدالمطلب و ابوطالب
- ۱۴۲ نقد نظریه جامعه‌شناسان درباره تقدم دوران شرک بر توحید
- ۱۴۲ پیش از حضرت آدم علیه السلام نیز انسان بوده است
- ۱۴۳ آیا پیامبران همگی در خاورمیانه بوده‌اند؟
- ۱۴۴ شمار پیامبران الهی و نام پیامبران مذکور در قرآن
- ۱۴۸ ظهور و گسترش مسیحیت در امپراتوری روم باستان توسط اوصیای حضرت عیسی علیه السلام
- ۱۴۸ آرامگاه شمعون نبی (پطرس) در ایتالیا

- ۱۴۹ دو روایت که در آن نام‌های پیامبران و جانشینان آنان به تفصیل بیان شده است
- ۱۶۵ پیوست‌ها
- ۱۶۷ پیوست ۱- تعاریف علمای شیعه و سنی از «قاعده لطف»
- ۱۶۷ تعاریف علمای شیعه
- ۱۹۰ تعاریف علمای سنی
- ۱۹۳ پیوست ۲- جایگاه علمی جابر بن حیان
- ۱۹۳ معرفی جابر بن حیان
- ۱۹۳ جابر بن حیان از اصحاب و شاگردان امام صادق علیه السلام
- ۱۹۴ سخن جابر بن حیان درباره امام صادق علیه السلام
- ۱۹۶ آثار جابر بن حیان
- ۲۰۱ دستاوردهای علمی جابر بن حیان
- ۲۰۵ معرفی آثار برخی از دانشمندان غربی درباره جابر بن حیان
- ۲۰۹ ترجمه کتب جابر بن حیان در غرب
- ۲۱۱ توصیفات علمای اسلام و غرب درباره جابر بن حیان
- ۲۱۵ پیوست ۳- جایگاه علمی خواجه نصیرالدین طوسی
- ۲۱۵ آثار و دستاوردهای خواجه نصیر در ریاضیات و هندسه
- ۲۲۰ آثار و دستاوردهای خواجه نصیر در علم نجوم
- ۲۲۳ آثار و دستاوردهای خواجه نصیر در معدن‌شناسی
- ۲۲۴ آثار خواجه نصیر در علم طب
- ۲۲۷ نمایه
- ۲۲۹ آیات
- ۲۳۳ روایات
- ۲۳۷ اعلام
- ۲۵۱ مکان‌ها
- ۲۵۳ کتاب‌ها
- ۲۶۵ کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

کتابی که پیش روی خود گشوده‌اید، حاصل مباحثی است که حقییر در چند سال قبل در خدمت جمعی از استادان و فرهیختگان دانشگاه مطرح کرده‌ام. در این نشست‌ها که چندین سال به طول انجامید، بررسی و موشکافی بیشتر موضوعات عقیدتی صورت گرفت و همزمان، مباحث هر جلسه ضبط گردید و سپس به طور دقیق و با رعایت امانت‌داری مکتوب شد. بر حسب ضرورت، مطالب و مستندات بیشتری در قسمت‌های مختلف افزوده گشت و در نهایت پس از ویراستاری و بازنگری، بخشی از آن در موضوع «ضرورت حجت الهی» آماده چاپ گردید.

در اینجا لازم می‌دانم از دوست ارجمندم، پژوهشگر محترم، جناب آقای مرتضی جاودانی که در تمامی مراحل نگارش این کتاب مرا یاری نمودند، کمال سپاس و قدردانی را بنمایم.

از ایزد متعال خواستارم که توفیق آماده‌سازی و چاپ مباحث دیگر را نیز به حقییر عنایت فرماید.

در پایان ذکر چند نکته ضروری می‌نماید:

الف) شماری از استادان و دانشگاهیان محترمی که در این نشست‌ها حضور داشتند، عبارتند از:

۱. دکتر سیدهادی موسوی (دانشیار فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی مشهد)

۲. دکتر فرشید نوربخش (استادیار ایمونولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران)

۳. دکتر علی مشکانی (استادیار بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد)

۴. دکتر سیدحامد موسوی (متخصص رادیولوژی)

۵. دکتر امیر ضمیری (دستیار تخصصی روانپزشکی)

۶. دکتر سیدمهدی موسوی اسد

۷. دکتر حمیدرضا رشیدی

۸. دکتر سعید امینزاده

۹. دکتر علیرضا ضمیری

که کمال تشکر را از حضور گرامی‌شان می‌نمایم.

ب) برخی از شرکت‌کنندگان که مایل نبودند در این کتاب نامی از ایشان به‌میان آید، به جای نام آنان گزاره «از حاضران» جایگزین گردید.

ج) آیات قرآن، روایات و نقل قول‌هایی که بیان شده است، اصل عبارت آن نیز برای تطابق بیشتر و پرهیز از نقل به معنا ذکر گردیده، هرچند این کار به حجم پاورقی‌ها افزوده است.

امیدوارم این کتاب، موجبات خشنودی پروردگار متعال و عنایات حضرت ولی عصر علیه السلام را فراهم آورد.

والسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اَتْبَعَ الْهَدٰی

مشهد مقدس - وحید باقرپور کاشانی

مقدمه دکتر سیدهادی موسوی

در سفرهای علمی خارج از کشور، زمینه برخورد، گفتگو و مناظره با ادیان و مذاهب دیگر برایم فراهم آمد و پرسش‌هایی جدید ذهنم را به خود مشغول ساخت. با اینکه در دوره دانشجویی، برخی مسائل اعتقادی را از محضر استاد معظم حضرت آیت‌الله سید جعفر سیدان رحمته‌الله علیه فرا گرفته بودم، گذشت زمان و رویارویی با شرایط جدید، تحقیق و بررسی بیشتر را ضروری می‌نمود. تطبیق باورهای دینی با مبانی عقلی، دغدغه ذهنی هر آزاداندیشی است.

پرسش‌های دقیق عقیدتی دکتر امیر ضمیری، از دانشجویان با استعداد و کوشای رشته پزشکی که در کلاس درس فارماکولوژی اینجانب شرکت می‌نمود، ما را به حضور دوباره در محضر استاد سیدان واداشت. ایشان همچون گذشته با فروتنی و حوصله بسیار، بحث‌های عقیدتی را بر پایه مبانی عقلی و در فضایی کاملاً آزاد، در بین گروهی از همکاران تبیین کردند. آشنایی با استاد باقرپور کاشانی - از شاگردان برجسته آیت‌الله سیدان - از دیگر برکات این نشست‌ها بود که با تأیید و اشارت استاد، ادامه سلسله مباحث در محضر ایشان ادامه یافت.

کتاب حاضر، ره‌آورد سلسله مباحثی است که با حضور استاد باقرپور کاشانی و گروهی از همکاران و بنده، به صورت مناظره و پرسش و پاسخ سامان یافته است. اینجانب در این نشست‌ها کوشیدم بی‌طرفانه حضور یابم و تنها در پی حقیقت باشم. فشرده مباحث مطرح شده نکات زیر را در برمی‌گیرد:

• میزان در شناخت حقیقت، عقل است.

• در بررسی ادیان و مکاتب مختلف، نخست باید مبانی آن (هستی‌شناسی، ویژگی‌های آفریدگار و...) را بررسی نمود، در غیر این صورت با آمیخته‌شدن حق و باطل، نمی‌توان درست را از نادرست و سره را از ناسره بازشناخت.

• در میان پیروان همه ادیان و مکاتب الهی و بشری، افرادی هستند که رفتاری شایسته و قابل تقدیر دارند و افرادی هم هستند که برخی رفتارهای آن‌ها غیراخلاقی و ناشایست است؛ بنابراین در بررسی حقانیت هر دین و مکتبی (الهی یا بشری)، رفتار پیروان آن نباید ملاک قضاوت قرار گیرد.

پس از دستیابی به دینی که مبانی آن متقن و بر عقل استوار است، مفاهیم و احکام آن، که گاه بر عقل سنگین می‌نماید، دیگر نگران‌کننده نخواهد بود؛ چرا که مفاهیم سنگین، قله‌های کمال دین را به نمایش می‌گذارد؛ ولی هرگز نمی‌توان آموزه‌های مسلمی را در دین یافت که با احکام یقینی عقل سلیم و یافته‌های قطعی علم ناسازگار باشد. نگاه دقیق به پیچیدگی‌های جهان هستی و کشفیات روز افزون علوم (از جمله علم پزشکی و بیولوژی) درک این مسئله را آسان‌تر می‌کند.

در پایان، لازم به ذکر است که این کتاب، توسط بنده و جناب آقای دکتر نوربخش، دکتر امیر ضمیری، دکتر رشیدی و دکتر امین‌زاده مورد بازبینی قرار گرفت و از این جهت، اصل امانت‌داری در آن مورد تأیید است.

دکتر سیدهادی موسوی

دانشیار فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی مشهد

باقر پور کاشانی: در آغاز نشست از خداوند متعال یاری می‌جویم و از اینکه در خدمت گروهی از استادان و فرهیختگان دانشگاهی هستم، خرسندم. امیدوارم این گفتگوی علمی، گامی مبارک در یافتن حقایق و رفع شبهات باشد.

دکتر سیده‌هادی موسوی: در نشست‌هایی که در محضر استاد محترم آیت‌الله سیدان رحمته‌الله بودیم، گفتگو پیرامون ضرورت حجت الهی بود. اگر حضرت‌تعالی موافق باشید، بررسی همین موضوع را ادامه دهیم.

باقر پور کاشانی: استدعا می‌کنم؛ بفرمایید.

آیا عقل
به‌تنهایی
هدایتگر
است؟

از حاضران: با توجه به قدرت اندیشه و خردی که انسان دارد، می‌تواند کمال استفاده را از کتاب‌های دینی و علمی و تجربه‌های معنوی ببرد و از هر کتاب و تجربه‌ای، آنچه همسو با عقل و علم است جدا سازد و به مجموعه‌ای از آن‌ها اعتقاد یابد. بنابراین چه ضرورتی است که به دین و کتاب و فردی خاص پایبند باشد؟